

Franz, François, Francesco Meguscher, slovenski gozdarski strokovnjak iz Železnikov

Franz, François, Francesco Meguscher – Authority in Forestry of Slovenian Origin

France F. MEGUŠAR,* Jože KOVAČ**

Izvleček:

Megušar, F., Kovač, J.: Franz, Francois, Francesco Meguscher, slovenski gozdarski strokovnjak iz Železnikov. Gozdarski vestnik, 69/2011, št. 9. V slovenščini z izvlečkom v angleščini, cit. lit. 10.

Franz Megušer se je rodil 12. 12. 1792 v Železnikih. Šolal se je v Ljubljani in Zagrebu. Od svojega 29. leta pa vse do svojih poznih let je služboval v Innsbrucku v vlogah komornega tajnika, vrhovnega gozdarskega inšpektorja ter gozdarskega in finančnega svetnika za Tirolsko in Predarlško. Napisal je več strokovnih gozdarskih in naravovarstveno usmerjenih knjig in člankov. Oblikoval je novo strokovno doktrino, za kar je od Georkike iz Firenc in od Lombardske akademije znanosti, književnosti in umetnosti S.M.I.R.A. iz Milana prejel prestižne nagrade. Njegovo glavne zamisli so ohranjene v knjigi iz leta 1859. Umrl je v 87. letu starosti in je pokopan v Wiltenu pri Innsbrucku.

Ključne besede: Franz, Francois, Francesco Meguscher, gozdarski strokovnjak, zgodovina

Abstract:

Megušar, F., Kovač, J.: Franz, Francois, Francesco Meguscher, Authority in Forestry of Slovenian Origin. Gozdarski vestnik (Professional Journal of Forestry), 69/2011, vol. 9. In Slovenian, abstract and summary in English, lit. quot. 10.

Franz Megušer was born on December 12, 1792 in Železniki, Slovenia, to a postsmith family. He was educated and trained in schools of Ljubljana and of Zagreb. Most of his professional life in his capacity as the head forester for the lands of Tyrol and Vorarlberg based in Innsbruck was devoted to recovering of devastated and denuded forests on southern slopes of Alps at the north of the Italian peninsula. Several of his books published in order to improve forestry practices by incorporating the ideas of landscape protection were prized by Academies in Firenze (1833) and Milano (1846). F. Megušer passed away at the age of 87 and was buried in Wilten near Innsbruck, Austria.

Key words: Franz, Francois, Francesco Meguscher, forestry expert, history

Slovenci imamo v zgodovini bolj malo svetovno znanih strokovnjakov s področja gozdarstva. To niti ni čudno, saj je bil šele leta 1949 osnovan samostojni študij gozdarstva na Agronomsko gozdarski fakulteti Univerze v Ljubljani. Dotlej so morali Slovenci študirati gozdarstvo na Dunaju, v Zagrebu ali Beogradu. Z ustanovitvijo Gozdarskega inštituta v Ljubljani 1947 leta pa so nastale realne možnosti za razvoj slovenske gozdarske znanosti in uveljavljanje lastne strokovne in znanstvene misli v svetu. Zato je še toliko pomembnejše, da naše rojake, ki so se uveljavili v svetu sedaj in v preteklosti, čim skrbneje obravnavamo in vrednotimo njihov prispevek k razvoju gozdarske stroke.

Prav gotovo je nezasluženo ostal skoraj neznan in neobdelan v slovenski gozdarski stroki svetovno znan in spoštovan gozdarski strokovnjak Franc Megušer, pomemben glasnik in utemeljitelj nove

doktrine gozdarjenja v devastiranem alpskem svetu v 19. stoletju.

Nekoliko podrobneje se seznanimo z življenjsko potjo tega zanimivega Slovenca. Čeprav mu širni svet vse do danes namenja zavidljivo pozornost, na domačih tleh ostaja znan le redkim zgodovinarjem in gozdarskim strokovnjakom. V javnosti njegovega časa se je pojavljal kot Franz (Xaver) Meguscher ali François Megusher ali Francesco Meguscher. Rodil se je premožnemu kovaču in fužinarju »pošterovcu« Matevžu Megušerju in njegovi ženi Mariji, roj. Pogačnik, 12. 12. 1792. Sam je rad navedel letnico 1794 kot leto rojstva. Družina je tudi njemu kot prvorojencu in edincu

* Prof. dr. France Megušar, dipl. inž. agr., upokojeni redni profesor, zaslužni profesor UL

** Prof. dr. Jože Kovač, dipl. inž. gozd., upokojeni redni profesor

v drugem zakonu, podobno kot že prej dvema njegovima polbratoma, omogočila srednješolsko izobrazbo na Gymnase de Laybach (Ljubljanski gimnaziji), predhodnici poznejše klasične gimnazije (Černivec et al., 1999) Gimnazijo je končal v razredu retorike in je v knjigi maturantov vpisan kot François Megusher, Shelesnike en haut Carniole. Po navedbah njegovih potomcev je študij nadaljeval na Visoki gospodarski šoli v Zagrebu, ki jo je uspešno končal.

Leta 1819 se je prijavil na razpis K.k. Statatsgüter-Administreation (Cesarsko kraljeva ilirska uprava državnih posestev) v Ljubljani za zasedbo izpraznjenega mesta gozdarskega podmojstra. Razpis je poleg osebnih odlik zahteval odlično poznavanje gozdarske stroke in med drugim »posest« nemškega, italijanskega in kranjskega jezika. Med drugimi se je za to mesto potegoval tudi Josip Ressel. Kot navaja Vladimir Murko (Murko, 1957), je med tržaškim in ljubljanskim deželnim prezidijem nastala živahna korespondenca, kajti tržaški organi so se le s težavo odpovedali ugodnemu izhodu natečaja v korist njihovega kandidata Leonarda Morela v korist strokovno bolj podkovanimav korist bolj strokovnih finalistov finalistoma v Ljubljani: Josipu Ressleru in Francu Megušerju. Čeprav je jezikovne pogoje v celoti izpolnjeval le Megušer iz Železnikov, se je tržaška stran končno strinjala z ljubljansko, naj mesto zasede Josip Ressel, kajti delo na terenu v okolici Trsta mu bo omogočilo normalno opravljanje dolžnosti kljub pomanjkljivi italijanščini in mu hkrati nudilo možnost, da bi se jezikovno izpopolnjeval. Odločanje ljubljanske strani je razumljivo, kajti kljub enaki starosti obeh kandidatov je bilo Ressleru v prid več gozdarskega upravnega staža s sedežem v nekdanjem pleterškem samostanu. Megušerjeva pritožba, češ da bolje izpolnjuje razpisne pogoje glede jezikov, ni bila uspešna, potrjen je bil Josip Ressel. V tekmi sta bila soočena dva, oba strokovno kompetentnaustrezna in ambiciozna. Za oba se je kmalu pokazalo, da sta sposobna gledati čet rob skleda, ki ju je neposredno hranila. Dodatno graditvi svoje ožje strokovne reputacije je eden od njiju pristal v svetovnih enciklopedijah kot izumitelj ladijskega vijaka, drugi pa kot tisti, ki je zelo zgodaj znal razvijati naravovarstveno motivirane

strokovne ukrepe pri negovanju krajine, porasle z gozdom in si v delu Evrope prisluzil vzdevek pionirja, tudi očeta naravovarstva goratega sveta. Uteha za ljubljanskega premaganca je prišla hitro. Kmalu za tem je bilo podobno strokovno-upravno mesto razpisano tudi na Južnem Tirolskem. Franc Megušer se je prijavil na razpis in bil sprejet. Tako se je leta 1821 z ženo Terezijo, roj. Pipan, iz Trnovega pri Ilirski Bistrici odselil na Tirolsko in se za nekaj časa našel dom v Trentu.

Strokovno je moral biti zelo močan in prodoren, kajti kmalu po preselitvi iz dežele Kranjske na tirolski del avstrijskega cesarstva je bil že leta 1823 (Nicolini, 2007), star komaj trideset let, na sedežu Tirolske v Innsbrucku izbran na mesto komornega tajnika in na mesto vrhovnega inšpektorja gozdarstva (Hauptwaldmeister) za deželi Tirolska in Predarlško. Zavidljivo prodoren in hiter vzpon za mladega prišleka. Iz njegovih objavljenih razprav je mogoče spoznati, kako je razumel gozd in pogozdeno pokrajino, kako je uveljavljal svojo gozdarsko doktrino in kako je zahteval nujne spremembe pri načelih gospodarjenja z gozdovi in lesom. Težil je za idealom, ki naj bo stimulativen kompromis med gospodarskim pomenom gozda in njegovo naravovarstveno vlogo. Avtorsko se pojavlja kot Franz (Xaver) Meguscher (MEGUSCHER, 1842, 1843a,b, 1844), kadar je objavljval v nemščini, in kot Francesco Meguscher (MEGUSCHER, 1833, 1837, 1847, 1859), ko je pisal v italijanščini. Z vzdevkom Tiroler aus Innsbruck (Tirolec iz Innsbrucka) je postal pogost predmet pripomb svojih italijanskih kolegov, vendar ga je v svoji nedavni študiji o zgodovini gozdarstva severnega dela Italije v 19. stoletju Melissa Nicolini jasno označila po poreklu, ko je zapisala (Nicolini, 2007), da se je Francesco Meguscher rodil leta 1794 (? o.p.) na Kranjskem (Carniola) v Sloveniji.

Franc Megušer je starejša leta v Innsbrucku preživel kot gozdarski in finančni svetnik. Življenje je sklenil v starosti 87 let v Wiltnu pri Innsbrucku, kjer je tudi pokopan. Potomstvo se je iz družinskega gnezda v Trentu in Innsbrucku širilo po Avstriji in zdaj potomci živijo v Linzu, Bad Ischlu, na Dunaju, ena veja pa tudi v nemškem Mannheimu. Zavedajo se porekla in pomena svojega prednika in radi obišejo njegovo ožjo očetnjavo.

Franc Megušer je kot profesionalc v gozdarstvu postajal poleg izvrševanja pomembne upravne funkcije svojim sodobnikom znan kot kreativen publicist. Je pisec več odmevnih strokovnih knjig in člankov, katerih zven in pomen segata vse do današnjega časa. Poklicna zadolženost naj bi ga prvenstveno zaposlovala z usodo gozdov v neitalijanskih območjih Alp, vendar pa je bil ne samo seznanjen, temveč tudi delno uradno odgovoren za stanje v gozdarstvu na delu južnih alpskih območjih dežele Tirolske. Publicistična vnema kaže, da je prav tod videl poseben izziv, ki je zelo usmerjal njegovo poklicno dejavnost. V prvi polovici 19. stoletja so namreč južna pobočja Alp kazala nezavidljivo podobo. Melissa Nicolini jo v svoji nedavni razpravi o gozdni problematiki tega obdobja nazorno prikaže, ko citira (Nicolini, 2007) Stefana Jacinija: »*Ko popotnik, ko dospje preko katerega koli od prelazov čez Alpe, potem ko se je na severnih pobočjih teh visokih pogorij srečeval z ostanki gozdov, poraslih z jelko, macesnom in bori vse do višine 7000 čevljev nad morjem, obstane prevzet od bolečega začudenja, ko zagleda skoraj brez drevja naša južna pobočja, kjer vendarle vlada bolj zmerno podnebje: vrhovi gora, visoki 4000 ali 5000 čevljev in njihova pobočja so goli ali obraščeni le z razmetanimi grmišči kot zadnjimi skromnimi preostanki veličastne gozdne vegetacije, kot jo podarja narava.*«

V svojem novem okolju je postajal Francesco MEGUSCHER vidno dejaven prav zaradi omenjenih izzivov. Že leta 1833 je pod svojim avtorstvom izdal knjigo z naslovom *Sul miglior sistema di coltura dei boschi (O boljših načinov gojenja gozdov)* Za zamisli in predloge o obnovi devastiranih gozdov italijanskih pokrajin, kot jih je razvijal v tej knjigi, mu je *Cesarsko kraljeva akademija georgofilov za gospodarstvo in kmetijstvo (I.R. Accademia economico agraria dei Georgofili)* iz Firenc podelila prestižno nagrado.

Njegova naslednja knjiga je izšla leta 1837 v Trentu na Južnem Tirolskem. V svet jo je poslal pod naslovom *Il governo de' boschi combinato con la tutela d' monti (Gozdarjenje povezano z varovanjem gorskega sveta)*, ki že sam po sebi poudarja njegovo temeljno premisousmeritev: delovanje gozdarske stroke naj se povezuje z zahtevami po skrbnem obravnavanju stanja in usode širšega

prostora, še posebno v goratem svetu. Tako je nedvoumno poslal v svet svoj naravovarstveno zasnovani imperativ. Tak odprt in razširjen pristop pri obravnavanju gozdarske problematike navaja številne italijanske pisce, da Megušerju pripisujejo pionirsko vlogo ali celo očetovstvo naravovarstva goratega sveta.

Devastirani gozdovi na južnih pobočjih in obrobjih Alp so v prvi polovici 19. stoletja izzvali k odzivnosti najširše okolje skupaj z nosilci družbene oblasti. Cesarskokraljeva lombardska akademija znanosti, književnosti in umetnosti N.V.C.I.R.A. (Istituto lombardo di scienze, lettere ed arti, S.M.I.R.A.) s sedežem v Milanu je leta 1844 v okviru bienala znanosti razpisala natečaj: »*Predlagati izboljšane in lažje načine za obnovo gozdov v deforestiranem goratem svetu Gornje Lombardije, za njihovo ohranitev in koristno izrabo*«. Leto pozneje so prispele na naslov zamisli in rešitve petindvajsetih predlagateljev, med njimi tudi na 402 straneh prikazane zamisli Francesca Meguscherja. Ko je akademjski odbor ocenjevalcev opravil svoje delo, je s svojimi ocenami visoko seznanil akademjsko telo na svečani seji v letu 1846 in predlagal nagrade. Izvleček poročila je bil natisnjen kot uvod v letu 1859 ponatisnjeni knjigi Francesca Meguscherja. Ocenjevalci so v svojem končnem poročilu navedli, da so bili štirje prispevki zaradi neustreznosti neocenjeni in takoj izločeni, nadaljnjih osem je bilo označenih za prispevke skromne vrednosti, preostalih trinajst pa je zaslužilo temeljito ocenjevanje. Med njimi so priporočili dva predlagatelja za posebno priznanje, enega pa za veliko nagrado: za zmagovalni venec. Prejemnik najvišjega priznanja, ki so ga nagradili s 1.800 avstrijskimi lirami, je bil Francesco Meguscher za predloge, podane pod geslom *Non omnis fert omnia tellus* na 402 straneh poročila z naslovom *Memoria di Francesco Meguscher in risposta al quesito additare la migliore e piu facile maniera per rimettere i boschi nelle montagne discboschite dell' alto Lombardia e per conservarli e profitarne (Zamisli Franca Megušerja kot odgovor na nalogo o izboljšanih in lažjih načinih obnavljanja gozdov v deforestiranem goratem svetu Gornje Lombardije, njihovi ohranitvi in koristni izrabi)*. Delo pod enakim naslovom je Akademija izdala še istega leta v knjižni obliki, isti založnik pa še

njen ponatis v letu 1859. Po mnenju ocenjevalcev je Megušer odstopal od svojih štiriindvajsetih tekmecev predvsem zato, ker je opozarjal na celotno pomembnost gozdarstva za širši prostor in priporočal, naj se ta strokovna panoga za opravljanje svoje naloge pospešuje in nujno zavaruje s primernimi predpisi. Problematiko, ki jo v predlogih obravnaval omenjeni predlagatelj, so ocenjevalci razdelili v prvi gospodarski in drugi tehnični ter strokovni del. V povezavi s prvim je pisec predlagal, naj bi za pridobivanje lesa prednostno namenili območja, ki so bila neugodna in gorata, ter izpostavil tudi prednosti, ki bi jih s takim urejanjem problema mogli pridobiti tudi za okrepitev javne varnosti in splošno izboljšavo fizičnih razmer dežele. Menil je, da zasajanje ravninskega sveta na določen način sicer poskrbi za potrebe po kurivu v nižinskem svetu Lombardije, vendar pa je pridelava vse manj zadostna in ne dohaja vedno večjega povpraševanja. Za gradbeni les velikih mer, ki je potreben v manjši meri, je priporočal oskrbovanje iz tujine glede na koristne menjave blaga in živil, pri čemer je izvzel tisti gradbeni les, ki se uporablja pri uveljavljenih kmetijskih in civilnih gradnjah, kar naj se razume kot primarna potreba. Ko je obravnaval industrijo, ki uporablja lesno kurivo, je opozarjal, naj bi tako oskrbovanje opustili in se preusmerili na tuja goriva, s čimer bi prihranili les. Izpostavljal je vpliv gozdov na vremenska dogajanja in splošne razmere v deželi, na varnost bližnjih naselij in druge dejavnike. OcenijoPo ocenah je predlagatelj ..., da predlagatelj obravnavao obravnaval zadeve z obsežnim znanjem in širokim pogledom in v svojih zamislih izpostavlja tudi novosti. V drugem delu se je ustavljal pri številnih pomembnih stvareh. Pokazal je na različno kakovost tal, omenjal prednosti višine in izpostavljenosti terena, razmišljal o optimalni primernosti združb, o ritmu in trajanju njihovega nastajanja in o kakovosti in svojskosti lesa kot produkta. Ugotavljajo, da je poročilo opremljeno s preglednicami, v katerih so izvirni podatki iz Lombardije. Nadalje je obravnaval umetno reprodukcijo gozdov, se opredeljeval do kakovosti, navajal razmere, ki so ustrežnejše, omenil gojitvene postopke, varstvo, izboljšane načine rabe produktov z označevanjem fizičnih kakovosti in ni pozabil niti najdrobnejših

posebnosti. Zaradi vsega naštetega so ocenjevalci v poročilu videli odličnega gozdarskega priročnika, ki je oprt na znanost in prilagojen razmeram v Lombardiji. V oceni so tudi ugotovili, da znaten del zamisli izvira iz Megušerjevih publikacij, vendar pa so bile ob nekaterih popolnoma novih le-te pomembno dopolnjene, raziskovalno preurejene. Vse to priča, da tako obvladana znanost omogoča pisanje, ki je vredno posebnega obravnavanja in naj se nagradi z bienalno nagrado v višini 1.800 avstrijskih lir Vredno je omeniti, da je delo ocenjevalcev navedeno za tisti čas z leksiko, ki je presenetljivo racionalna in tudi transparentna. Nekaj več večšine literarne narave je le v samem sklepu ocene (1/).

PopularnostPomembnost pogledov in stališč gozdarja Franca Megušerja, ki je hitro postala odmevna v zdajšnji severni Italiji, predvsem na območjih Južne Tirolske in Lombardije, je do znatne mere prekrivala njegovo strokovno delovanje v prostoru severno od brennerskega prelaza, ki južno Tirolsko deli od preostale Tirolske. Tam ga je čakala večina njegovih službenih zadolžitev. Ob upravnem delu na sedežu v Innsbrucku se je tudi tam pojavljal kot usmerjevalec razvoja strokovne doktrine, le da je v tistem predelu takratne Avstrije našel problematiko manj vpijočo po radikalnih spremembah, kot so to terjale razmere na južnih pobočjih Alp. Knjižnih del o svojih skušnjah in pogledih iz tamkajšnjih območij ni objavljaval, bil pa je zlasti v štiridesetih letih 19. stoletja stalno prisoten v tamkajšnjem strokovnem glasilu *Wochen-Blatt der k.k. Landwirtschafts-Gesellschaft von Tirol und Vorarlberg* (*Tednik cesarsko kraljevega kmetijskega društva za Tirolsko in Predarlško*). Glavnina problemov, ki jih je obravnaval v člankih (Meguscher, 1842, 1843a,b, 1844), je zajemala problematiko gozdne paše, katere velik nasprotnik je bil, opozarjanje na težave glede drobljenja gozdne posesti, razne poškodbe in škode v gozdovih in druge vzroke za nezadovoljivo stanje tamkajšnjih gozdov.

Za hiter pregled in vrednotenje strokovnega delovanja in njegovega pomena za razvoj stroke in znanosti vse do današnjih dni, kot jo kažejo publikacije Franca Megušerja, ni treba potovati od knjižnice do knjižnice. Za prvo seznanjanje zadoščajo že sodobni pregledi zgodovinske

problematike gozdarstva. Dovolj je vzeti v roke, npr., publikacijo ETH iz Züricha, kjer H. Feicher (FEICHER, 1995) obravnava zgodovino napetosti med javnim in zasebnim interesom, razglabljanja Gianpiera Fumija (FUMI, 1996) o virih za zgodovino italijanskega kmetijstva v času od 1800 do 1849, zlasti pa obsežnejšo študijo graškega publicista Franza Martina Mayerja (MAYER, 2009) o gospodarjenju z gozdovi v povezavi s Francem Megušerjem ali zgodovinsko študijo Melisse Nicolini v reviji *Storia e Futuro* (NICOLINI, 2007) iz Bologne. V virih globalnega dometa, kot je *Encyclopaedia Britannica*, ga v sklopu *The Earth modified by Human Action (Zemlja, spreminjana z aktivnostjo človeka)* George P. Marsh (MARSH) predstavlja bralcem glede na njegove knjige, ponatisnjene v Milanu leta 1859. Prav ta publikacija Franca Megušerja je še dandanes

* * *

1/ Sklep ocenjevalcev petindvajsetih, na natečaj poslanih predlogov, prebran na svečanem zasedanju S.M.I.R.A dne 30. maja 1846: »Za PREDLOGE, ki so odbrani za proučitev, ostajajo ocenjevalci po skrbnem primerjalnem postopku popolnoma soglasni v prepričanju, da je osem poročil skromne vrednosti, deset drugih sicer ne odvrata skrbne pozornosti, vendar ne izpolnjujejo zahtev Akademije, dve sta kandidatki za podelitev častnega priznanja in eno vredno obljubljenega venca. Z glasovanjem o predlogu ocenjevalcev, opravljenem po razpravi na rednem zasedanju 7. maja 1846 akademsko telo skoraj enodušno potrjuje volilni izid in dodeljuje nagrado PREDLOGU pod geslom »Non omnis fert omnia tellus« ter častni priznanji PREDLOGOMA z epigrafom »La coltura ponendo piede ne'passi sradica le selve ec« in tudi drugemu z reklom »Nisi utile est quod facimus stulta est gloria«. Odkriva se torej glasovnica z nagrajenim PREDLOGOM, odkriva se avtor, spoštovani gospod FRANCESCO MEGUSCHER, komorni tajnik in vrhovni gozdarski inšpektor za Tirolsko in Predarlško v Innsbrucku.«

Tajnik Labus

Tako odmevna, da jo v ponatisu reklamirajo priporočajo založniki vse od Kanade, ZDA, prek mnogojezične Evrope in prek Indije vse do Avstra-

lije in Nove Zelandije pod naslovom: *Francesco Meguscher. Memoria di Francesco Meguscher in risposta al quesito: Additare la migliore e piu facile maniera per rimettere i boschi nelle montagne disboschite dell'alta Lombardia, 2ed., Milano 1859.*

Franc Megušer se je izredno mlad, že pri 29 letih, povzpel do prestižnih zadolžitev. Z delom je šel preko rutinskega roba takratne strokovne doktrine, ko je že v temeljih svojega delovanja povezoval gozdarsko stroko in njen širši družbeni pomen z zahtevo po ohranjanju naravnega okolja, posebno še goratega sveta. Prav kot izziv domači stroki in znanosti se ponujajo vprašanja o izviroh in kvalitetahodlikah njegovega strokovnega znanja, ki je bilo v temelju izoblikovano v ožjih domačih logih, in pa vse so podrobnosti tistih sestavin njegove gozdarske doktrine, s katerimi je tako presegal svoje sodobnike in v mnogočem ostal aktualen vse do današnjih dni.

VIRI

Izvirna dela

- MEGUSCHER, Franz Xaver, 1833. Sul miglior sistema di coltura dei boschi: memoria premiata dai Georgofili. Firenze, Tip.L.Pezzati, 54 s. (estr.da »Continuazione degli atti della i.e r. Accademia economico-agraria dei Georgofili«, XI).
- MEGUSCHER, Francesco, 1837. Il governo de' boschi combinato con la tutela de' monti: istruzione teoretico-pratica divisa in due volumi e ridotta a comune intelligenza da F.S.Meguscher, Trento (Innsbruck:co'tipi di Feliciano Rauch), 2 v.; 22 cm.
- MEGUSCHER, Franz, 1842. Die Waldweide, in: Wochen-Blatt der k.k. Landwirthschafts-Gesellschaft von Tirol un Vorarlberg, Nr. 19.
- MEGUSCHER, Franz, 1843a. Die Wirkungen der Grundzerstickelungen, in:Wochen-Blatt der k.k. Landwirthschafts-Gesellschaft von Tirol und Vorarlberg, Nr. L.
- MEGUSCHER, Franz, 1843b. Ueber die Ursachen des ungenügenden Kulturzustandes unserer Wälder und die behufs ihrer Hebung zu beachtenden Umstände, in: Wochen-Blatt der k.k.Landwirthschafts-Gesellschaft von Tirol und Vorarlberg, Nr.36.
- MEGUSCHER, Franz, 1844. Die verschiedenen Forstfrevell, in: Wochen-Blatt der k.k. Landwirthschafts-Gesellschaft von Tirol und Vorarlberg, 1844, Nr.42, Nr.43.
- MEGUSCHER, Francesco, 1847. Memoria in risposta al quesito additare la migliore e piu facile maniera

per rimettere i boschi nelle montagne disboschite dell' alto Lombardia e per conservarli e profitarne, proposto dall' i.r. Istituto lombardo di scienze, lettere ed arti con programma del giorno 30 maggio 1844, premiata nel concorso biennale dell'anno 1846. Milano, I.R.Istituto lombardo di scienze, lettere ed arti (Tip.G.Bernardoni), XI, 402s.

MEGUSCHER, Francesco, 1859. Memoria di Francesco Meguscher in risposta al quesito: Additare la migliore e piu facile maniera per rimettere i boschi nelle montagne disboschite dell'alta Lombardia. 2ed. – Milano: I. R. Istituto, 308 s.; 23 cm.

P rik a z i

FEICHTER, H., 1995. Waldbewirtschaftung im Spannungsfeld zwischen privaten und öffentlichen Interessen - aktuelle Probleme im Spiegel der Geschichte. Forstwissenschaftliche Beiträge der Professur Forstpolitik und Forstökonomie Nr.11 und Nr.16 ETH Zürich, Zürich.

FUMI, G., 2006. Fonti per la storia dell' agricoltura italiana (1800 - 1849) ... Meguscher Franz Xaver, V&P Università Cattolica del Sacro Cuore, Piacenza e Cremona, Milano, Brescia, Campobasso, Roma.

MARSH, G. P. The Earth as Modified by Human Action. Encyclopaedia Britannica, Classic Literature Collection ... Meguscher Francesco. Memoria sulla migliore maniera per rimettere i Boschi della Lombardia etc, Milano, 1859. 8vo.

MAYER, F. M., 2009. Geschichte Oesterreichs mit

besonderer Rücksicht auf das....Meguscher F. S.: Il governo de' boschi combinato con la tutela de'monti,

NICOLINI, M., 2007. Boschi e territorio nella Lombardia dell'Ottocento, Storia e Futuro, Rivista di storia e storiografia, N° 11, Bologna, maggio 2007.

D r u g i v i r i

BLAZNIK, P., 1963. Urbaria aetatis mediae Sloveniam spectantia, Urbaria episcopatus Frisingensis . Srednjeveški urbarji za Slovenijo – Urbarji Freisinške škofije, Zbirka: Viri za zgodovino Slovencev, Knjiga četrta, Zvezek četrty, SAZU, Ljubljana.

ČERNIVEC, Ž..et..al. 1999. Ljubljanski klasiki 1563–1965. Ljubljana, MIDA d.o.o., 725 s.

KOS, F., 1894. Doneski k zgodovini Škofje Loke in njenega okraja. »Matica slovenska«, tisk J. Blasnikovih naslednikov, Ljubljana.

MEGUŠAR, F. F., 2010 Franz, François, Francesco Meguscher- Tirolec iz Železnikov, Ampak, mesečnik za kulturo, politiko in gospodarstvo. 11, 11–12.

MURKO, V., 1957. Josip Ressel, Življenje in delo, Ljubljana, str. 21–23.

--- Nadškofijski arhiv Ljubljana: matrike župnije sv. Antona v Železnikih.

France F. MEGUŠAR
Jože KOVAČ: